

FOLOSIREA REPLICII ȘI RESTAUFĂRI ÎN REZOLVAREA PROBLEMELOR PUSE DE PUȘTILE CU CREMENE DE LA MUZEUL JUDEȚEAN SLATINA

de AUREL CONTRAȘ
și ALEXANDRU BUJOR

Restaurarea, practică ca o activitate diferențiată, înseamnă observarea obiectelor de muzeu prin prisma individualității lor. Dar cum în procesul de reinstaurare a unei stări cât mai bune de conservare factorii de personalitate sînt combinați și uneori condiționați de cei de aspect fizic, opțiunea în cadrul metodologiei este dublu determinată.

Rîndurile care urmează privesc modul cum a fost găndită reintegrarea activă în circuitul de muzeu a trei obiecte care aparțin aceleiași categorii - respectiv flinta balcanică cu cremene, de factură orientală. Aceste piese, aparținînd colecției Muzeului Județean Slatina, au intrat în atelierul de restaurare lemn al Muzeului Satului și de Artă Populară, prin intermediul Muzeului Național de Istorie al R.S.R., deoarece restaurarea părților metalice a revenit acestuia din urmă.

Chiar dacă laboratorul Muzeului Satului trebuia să intervină numai asupra părților din lemn a obiectelor, această operație nu s-a găndit independent, ci în relație cu restaurarea celorlalte elemente funcționale și decorative. Deci s-a avut în vedere adaptarea dimensională la mecanismele, la formele și natura aplicațiilor ornamentale, compatibilitatea substanțelor utilizate în procesul de restaurare cu materiale organice și anorganice.

Observațiile directe făcute pe obiecte au stabilit natura materialelor și a metodelor de prelucrare, tipurile de degradare și amplitudinea lor. Analiza comparativă a acestor arme cu altele de factură apropiată sau similară a completat indiciile referitoare la formă și proporție.

Fișele de restaurare au consemnat existența lemnului de nuc, cioplit cu unelte tradiționale, a oțelului forjat și prelucrat la rece, a lamei și argintului bătut și gravat, a sidelui.

Gradul de deteriorare a determinat comisia mixtă, formată din specialiștii de la Muzeul Național de Istorie și de la Muzeul Satului, să opteze în alegerea a două metode de refacere a integrității obiectelor:

- executare de replică, deci refacere integrală a părții din lemn, pentru una din puști;
- consolidarea și completarea pentru celelalte două puști.

Alegerea replicii a fost determinată de prezența unor degradări

cu acțiuni combinate și care au depășit limitele rezistenței materialului, încă pușca se prezenta sub forma unor așchii din lemn, dispărate sau legate de ferecăturile metalice. Patul flintei constituia singurul fragment perceptibil ca formă. Zona de amplasare a mecanismului era complet deteriorată, neconținând nici-o sugestie volumetrică. Deci insuficiența fragmentelor, starea lor de sănătate deficitară, neconcludența lor pentru formă au pledat în favoarea alegerii replicii ca soluție de redare a valorii artistice, documentare și istorice conținute de obiect.

Dar replica implica și în acest caz trăsături ale restaurării și anume : adaptarea la formă și funcție ; urmărirea principiilor de bază în alegerea și prelucrarea materialelor ; acomodarea la forma mecanismului și la elementele aplicate.

Problema cea mai dificilă a constituit-o stabilirea particularităților de formă și dimensionale, având în vedere lipsa totală de indicii în acest sens a obiectului.

După studierea mai multor tipuri de arme din această categorie și după studierea ferecăturii metalice s-a elaborat un model de ghips armat, care, șlefuit treptat, a reușit să reproducă forma inițială, așa încât să satisfacă și partea funcțională. Nu s-a putut prevedea o simetrie în dreptul zonei de instalare a mecanismului de aprindere, fapt nesemnălat nici de ferecătura metalică a porțiunii amintite. Modelul din ghips a oferit posibilitatea de a salva materialul disponibil pentru executarea replicii. Deoarece lemnul folosit avea un defect care-i diminuă calitățile mecanice într-o zonă sensibilă, s-a impus impregnarea locală cu rășină poliestică S.220.

Alăturarea argintului, conținut în țevă, cu lemnul consolidat presupunea urmărirea principiului de compatibilitate între două materiale cu compoziții chimice diferite, fapt care a determinat ecranarea zonei de intervenție cu rășină, cu mai multe straturi de nitrolac.

Apreciat în ansamblu, pe acest obiect surprindem două metode de lucru : replică pentru partea din lemn și restaurare pentru mecanism și aplicațiile ornamentale.

Pentru restaurarea celorlalte două obiecte s-a trecut la stabilirea esenței lemnoase folosite, la apropierea stării de sănătate pe fragmente, urmată de o selecție a acelor fragmente care au fost reținute pentru consolidare, în vederea recompunerii obiectelor.

În cazul fragmentelor reținute s-a procedat la o îndepărtare mecanică a impurităților și a cuielor metalice rămasă după demontarea elementelor decorative. Fragmentele a căror rezistență mecanică era diminuată au fost impregnate cu rășini poliesterice nerestaurate. Pentru impregnare s-a folosit metoda imersiei prin alternare de vid cu presiune, metodă care asigură o penetrație de profunzime, având ca scop mărirea rezistenței în masă. Pentru evitarea luciului de suprafață, după începerea procesului de polimerizare, la 20° C s-au șters suprafețele cu acetonă, prin frecare și tamponare.

Asamblarea fragmentelor consolidate, prin lipire cu rășină epoxidică, tip UHU- plus, a făcut posibilă trecerea la completările cu lemn nou a elementelor lipsă. Lemnul utilizat, bine uscat și conservat timp de aproximativ 10 ani, a fost dimensionat în forme apropiate elementelor lipsă. Elementele astfel constituite au fost asamblate prin lipire cu rășină și prelucrate până la obținerea formei dimensionate, corespunzătoare necesităților de amplasare a mecanismelor și elementelor decorative. După o remediere a accidentelor de suprafață cu un amestec de rumeguș și rășină epoxidică, având ca scop posibilitatea fixării cu ținte a elementelor decorative, s-a trecut la patinarea lemnului cu bai și tempera. A urmat o finisare, prin frecare cu o esență lemnoasă dură, pentru obținerea luciului de suprafață.

Comisia de recepție pentru lucrările restaurate a apreciat pozitiv rezultatele colaborării în recuperarea acestor bunuri de patrimoniu, care au concretizat o activitate de cercetare muzeografică și de restaurare

L'UTILISATION DE LA RÉPLIQUE À CÔTÉ ET DE LA RESTAURATION DANS LA RÉOLUTION DES PROBLÈMES SOULEVÉS PAR LES FUSILS À SILEX TROUÉS AU MUSÉE DU DÉP. DE SLATINA

Résumé

L'ouvrage présente les diverses modalités de résoudre les problèmes soulevés par les fusils à silex comme objets exposables, en combinant la restauration du bois original de l'objet, la réplique en matériaux synthétiques et le complément des parties qui manquent avec un autre fragment de bois de la même espèce. Y sont aussi mentionnées les difficultés des interventions entreprises, les ingénieuses solutions utilisées pour la redécouverte de la forme et des dimensions optimales de l'objet.